



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06-5639

Chișinău

„10” iulie 2018

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 și art.74 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare, **în mod prioritar**, proiectul de lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.607 din 3 iulie 2018.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 11 file și în limba rusă – 13 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (8 file);
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (4 file).

Prim- ministru

Pavel FILIP

Ex.: E.Grosu
Tel.: 250 274

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>243</u>	
„ <u>10</u> ”	<u>07</u> 20 <u>18</u>
Ora	



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.607

din 3 iulie 2018

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind măsurile
și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul justiției



PAVEL FILIP

Victoria Iftodi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1. Obiectul legii**

Prezenta lege reglementează măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant, categoriile de beneficiari ale acestor măsuri și servicii, principiile și scopurile instituirii măsurilor respective, precum și modul de stabilire, prelungire, modificare și anulare a acestor măsuri.

Articolul 2. Subiecții legii

Prevederile prezentei legi se aplică:

- a) copilului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală, dar nu este pasibil de răspundere penală;
- b) copilului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea contravențională, dar nu este pasibil de răspundere contravențională;
- c) părinților, altor reprezentanți legali ori persoanelor în grija cărora se află copiii prevăzuți la lit. a) și b);
- d) persoanelor/instituțiilor responsabile de asigurarea măsurilor și serviciilor destinate copiilor prevăzuți la lit. a) și b).

Articolul 3. Scopurile măsurilor și serviciilor

Scopurile măsurilor și serviciilor destinate copiilor cu comportament deviant sînt următoarele:

- 1) acordarea unei asistențe calificate sociale, pedagogice, psihologice, informaționale sau de alt tip copilului pentru realizarea schimbărilor pozitive în comportamentul acestuia;
- 2) crearea condițiilor favorabile pentru socializarea, resocializarea și dezvoltarea (autodezvoltarea) copilului;
- 3) deprinderea valorilor general-umane, educarea sentimentului de egalitate, de responsabilitate pentru propriile fapte, de respect față de drepturile și libertățile omului, încurajarea dorinței de integrare socială;
- 4) consolidarea relațiilor cu mediul favorabil pentru dezvoltarea copilului.

Articolul 4. Principii directoare

La stabilirea măsurilor și serviciilor pentru copiii cu comportament deviant se iau în considerare următoarele principii:

1) *asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului.* Copilul trebuie să beneficieze de protecție pentru asigurarea bunăstării lui, iar pentru aceasta trebuie să fie utilizate mijloacele de drept și administrative necesare;

2) *participării copilului la luarea deciziilor în privința sa.* Înainte de stabilirea unei măsuri, copilului trebuie să i se ofere posibilitatea de a fi ascultat atât direct, cât și prin intermediul reprezentantului său legal sau al persoanei în grija căreia se află. Opinia copilului, atunci când nu contravine propriilor interese, trebuie să fie luată în considerare;

3) *individualizării.* La emiterea deciziilor legate de copil se ține cont de vârsta și nivelul de maturitate al copilului, calitățile lui psihice și fizice, necesitățile sale, specificul mediului social și alte necesități;

4) *stimulării educației copilului.* Copilul trebuie susținut pentru a se educa în spiritul dezvoltării responsabilității pentru propriile fapte în mediul familial și cel social;

5) *responsabilității părinților.* Părinții trebuie să întreprindă toate acțiunile necesare pentru respectarea și garantarea drepturilor copiilor și îndeplinirea obligațiilor părintești;

6) *non-separării de familie.* Separarea copilului de familie poate avea loc doar când menținerea în familie nu corespunde interesului superior al copilului și/sau securității familiei;

7) *incluziunii.* Statul trebuie să asigure condițiile necesare pentru mobilizarea comunității în procesul resocializării și integrării sociale a copilului. În educarea și integrarea socială armonioasă a copilului trebuie să fie încurajată abordarea și suportul multisectorial, implicarea comunității locale, a organizațiilor necomerciale, a întreprinderilor, a autorităților și instituțiilor publice;

8) *accesibilității.* Statul trebuie să asigure disponibilitatea și să faciliteze frecventarea serviciilor sociale specializate și cu specializare înaltă în proximitatea domiciliului copilului.

9) *subsidiarității.* Măsurile destinate copiilor cu comportament deviant se stabilesc cu respectarea ordinii prevăzute la art. 5 din Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Capitolul II

MĂSURILE DESTINATE COPIILOR CU COMPORTAMENT DEVIANT. MODUL DE STABILIRE, PRELUNGIRE, MODIFICARE ȘI DE ÎNCETARE A MĂSURILOR DESTINATE COPIILOR CU COMPORTAMENT DEVIANT

Articolul 5. Măsurile destinate copiilor cu comportament deviant.

(1) În cazul copilului prevăzut la art. 2 lit. a) poate fi stabilită una dintre următoarele măsuri:

a) supravegherea specializată;

- b) plasamentul în serviciul de tutelă/curatelă sau de tip familial;
- c) plasamentul în serviciul de tip rezidențial;
- d) plasamentul în serviciul de tip rezidențial cu specializare înaltă.

(2) În cazul prevăzut la art. 2 lit. b) poate fi stabilită măsura supravegherii specializate. Măsura plasamentului în serviciul de tutelă/curatelă, de tip familial sau de tip rezidențial poate fi stabilită doar în cazul în care, după stabilirea măsurii supravegherii specializate, copilul săvârșește în continuare fapte prevăzute de legea contravențională.

(3) La dispunerea uneia dintre măsurile prevăzute la alin. (1)-(2), în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern, se iau în considerare:

- a) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
- b) gradul de pericol social al faptei;
- c) mediul în care a crescut și a trăit copilul;
- d) riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală sau contravențională;
- e) orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului.

(4) Măsurile destinate copilului cu comportament deviant pot fi stabilite pe un termen maxim de 6 luni, cu posibilitatea prelungirii acestuia de fiecare dată pe un termen nu mai mare de 3 luni, dacă nu intervine una din situațiile prevăzute la art. 13.

Articolul 6. Supravegherea specializată

(1) Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familie, sub condiția respectării, după caz, de către acesta și de către părinți/reprezentant legal ori persoana în grija căreia se află copilul a uneia sau mai multor obligații, cum ar fi:

- a) urmarea cursurilor învățământului obligatoriu;
- b) utilizarea unor servicii sociale specializate de zi;
- c) urmarea unor tratamente medicale, programe de consiliere sau psihoterapie;
- d) interdicția de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane;
- e) obligația de a nu săvârși în continuare fapte prevăzute de legea penală și/sau legea contravențională.

(2) Supravegherea specializată se realizează în baza unui plan individual de supraveghere, elaborat de către specialistul în protecția drepturilor copilului sau asistentul social în urma evaluării situației copilului de către echipa multidisciplinară prevăzută la art. 3 din Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Articolul 7. Plasamentul în cadrul serviciului de tutelă/curatelă sau în cadrul serviciului de plasament de tip familial

În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă din considerente obiective sau atunci când măsura supravegherii specializate nu poate fi realizată din cauza neglijării sau violenței din partea părinților, altui reprezentant legal ori a persoanei în grija căreia se află copilul, autoritatea responsabilă poate dispune plasamentul copilului în serviciul de tutelă/curatelă sau de plasament de tip familial, cu îndeplinirea obligatorie de către copil a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 6.

Articolul 8. Plasamentul în cadrul serviciului de plasament de tip rezidențial

În cazul în care supravegherea specializată și plasamentul în serviciul de tutelă/curatelă sau în centrul de plasament de tip familial nu sînt posibile din considerente obiective sau când măsura plasamentului în serviciul de tutelă/curatelă sau în centrul de plasament de tip familial nu își atinge scopul pentru care a fost instituită, autoritatea responsabilă poate dispune plasamentul copilului într-un serviciu de plasament de tip rezidențial, cu îndeplinirea obligatorie de către copil a obligațiilor stabilite în conformitate cu art. 6.

Articolul 9. Plasamentul în cadrul serviciului de plasament de tip rezidențial cu specializare înaltă

În cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvîrșită de copilul care nu este pasibil de răspundere penală, prezintă un grad sporit de pericol social, precum și în cazul în care copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute la art. 6, 7 și 8 săvîrșește în continuare fapte prevăzute de legea penală și/sau manifestă un comportament violent care nu poate fi influențat de părinți, alt reprezentant legal ori persoana în grija căreia se află, autoritatea responsabilă poate dispune plasamentul copilului într-un serviciu de plasament de tip rezidențial cu specializare înaltă, cu îndeplinirea obligatorie de către copil a obligațiilor stabilite în conformitate cu prevederile art. 6.

Articolul 10. Autoritățile responsabile de stabilirea și monitorizarea măsurilor destinate copiilor cu comportament deviant

(1) Măsurile destinate copilului cu comportament deviant sînt stabilite de către:

- a) autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază se află domiciliul copilului – în cazul măsurilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. a) - c);
- b) instanța judecătorească în a cărei rază se află domiciliul copilului, cu avizul autorității tutelare teritoriale – în cazul măsurii prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. d).

2) În toate cazurile, la stabilirea măsurii destinate copilului cu comportament deviant se solicită avizul Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate.

(3) Autoritatea tutelară locală, în cazul măsurii de supraveghere specializată, sau autoritatea tutelară teritorială, în celelalte cazuri, în a căror rază se află domiciliul copilului în privința căruia a fost stabilită una din măsurile

prevăzute de prezenta lege, asigură monitorizarea situației copilului și întocmește, lunar sau la necesitate, rapoarte privind situația copilului.

Articolul 11. Procedura stabilirii măsurilor destinate copiilor cu comportament deviant

(1) Părintele, alt reprezentant legal al copilului, persoana în grija căreia se află copilul, instituția de învățământ, organele de drept sau autoritatea tutelară locală sesizează în scris autoritatea tutelară teritorială referitor la necesitatea stabilirii unei măsuri destinate copilului cu comportament deviant.

(2) Autoritatea tutelară teritorială, în termen de 3 zile lucrătoare din momentul sesizării, solicită autorității tutelare locale elaborarea unui raport privind evaluarea situației copilului. Autoritatea tutelară locală, în termen de 10 zile lucrătoare, prezintă autorității tutelare teritoriale raportul privind evaluarea situației copilului.

(3) După recepționarea raportului privind evaluarea situației copilului, autoritatea tutelară teritorială solicită președintelui Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate convocarea acesteia în vederea examinării solicitării și emiterii avizului privind oportunitatea stabilirii unei măsuri destinate copilului cu comportament deviant, în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern.

(4) În cazul obținerii avizului pozitiv al Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, autoritatea tutelară teritorială înștiințează persoanele și instituțiile prevăzute la alin. (1) despre recepționarea sesizării privind stabilirea unei măsuri în privința copilului și a avizului Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate și solicită opinia acestora cu privire la măsura care urmează a fi stabilită. Autoritatea tutelară teritorială asigură ascultarea opiniei copilului în privința căruia se examinează oportunitatea stabilirii unei măsuri.

(5) Informația colectată de autoritatea tutelară teritorială în conformitate cu prevederile alin. (1), (2) și (3) se sistematizează în cadrul unui dosar deschis pe numele copilului (în continuare – *dosarul copilului*).

(6) În cazul prevăzut la art. 10 alin. (1) lit. a), autoritatea tutelară teritorială, în baza informației sistematizate în dosarul copilului, decide stabilirea măsurii necesare sau refuză stabilirea acesteia. Decizia autorității tutelare teritoriale se comunică persoanelor și instituțiilor prevăzute la alin. (1) în termen de 3 zile lucrătoare de la emitere.

(7) Dacă nu sînt de acord cu măsura stabilită de autoritatea tutelară teritorială, părintele, reprezentantul legal ori persoana în grija căreia se află copilul pot contesta decizia în contencios administrativ, fără respectarea procedurii prealabile de examinare a cererii. Pînă la soluționarea cererii depuse împotriva deciziei autorității tutelare teritoriale, copilul este scutit de obligația realizării măsurii stabilite prin aceasta.

(8) În cazurile cînd din informația sistematizată în dosarul copilului autoritatea tutelară teritorială constată că sînt întrunite condițiile pentru stabilirea măsurii prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. d) sau cînd decizia autorității tutelare teritoriale este contestată în conformitate cu alin. (7), aceasta remite pe adresa

instanței judecătorești dosarul copilului, la care se anexează următoarele acte, după caz:

- a) ordonanța privind neînceperea/încetarea urmăririi penale;
- b) copiile deciziilor anterioare ale autorității tutelare teritoriale prin care au fost stabilite măsurile prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. a)-c), atunci când acestea există;
- c) copiile actelor de stare civilă ale copilului și părinților/reprezentantului legal/persoanei în grija căreia se află copilul;
- d) ancheta socială, întocmită potrivit Legii asistenței sociale nr. 547-XV din 25 decembrie 2003;
- e) avizul Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate;
- f) procesul-verbal al ședinței autorității tutelare teritoriale, unde s-a constatat necesitatea sesizării instanței judecătorești în vederea stabilirii măsurii prevăzute de art. 5 alin. (1) lit. d).

(9) Instanța judecătorească asigură examinarea în regim de urgență a cererii în cadrul unei ședințe secrete, la care sînt citate persoanele și instituțiile prevăzute la alin. (1).

(10) În hotărîre, instanța judecătorească se pronunță asupra respectării procedurii prevăzute în prezentul articol, oportunității stabilirii unei măsuri în privința copilului și asupra tipului acesteia. Hotărîrea instanței judecătorești este irevocabilă, cu excepția cazului dacă a fost adoptată în conformitate cu prevederile art. 10 alin. (1) lit. b). Instanța de apel examinează cauza cu respectarea prevederilor alin. (9).

(11) Este interzis să se facă publice date care permit identificarea copilului care a săvîrșit o faptă prevăzută de legea penală sau de legea contravențională, dar nu este pasibil de răspundere penală sau contravențională, în afară de cazurile excepționale cînd acest fapt este imperativ necesar pentru a asigura securitatea unor persoane.

Articolul 12. Prelungirea termenului, modificarea și anularea măsurilor destinate copiilor cu comportament deviant

(1) În funcție de rezultatele implementării măsurii destinate copilului cu comportament deviant, autoritatea tutelară teritorială sau instanța judecătorească, după caz, pot decide prelungirea termenului de aplicare a măsurii, stabilirii unei alte măsuri sau anulării măsurii.

(2) Decizia privind prelungirea termenului, modificarea sau anularea măsurii destinate copilului cu comportament deviant se ia de autoritatea tutelară teritorială, la solicitarea părintelui, altui reprezentant legal sau al persoanei în grija căreia se află copilul, organelor de drept sau autorității tutelare locale, cu solicitarea obligatorie a avizului Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate. Dacă părintele, alt reprezentant legal ori persoana în grija căreia se află copilul nu este de acord cu decizia autorității tutelare teritoriale, precum și în cazul prevăzut la art. 10 alin. (1) lit. b), prelungirea măsurii destinate copiilor cu comportament deviant se decide de instanța de judecată.

(3) Decizia privind prelungirea termenului de aplicare a măsurii destinate copilului cu comportament deviant se emite pînă la expirarea termenului măsurii stabilite.

Articolul 13. Încetarea măsurii destinate copiilor cu comportament deviant

Măsura stabilită copilului încetează:

- a) la expirarea termenului pentru care a fost dispusă, însă nu mai tîrziu de împlinirea de către copil a vârstei de 18 ani;
- b) în cazul modificării unei măsuri cu o alta;
- c) în cazul anulării măsurii de către instanța judecătorească;
- d) în cazul săvîrșirii de către copil, pe parcursul perioadei în care a fost dispusă măsura, a unei fapte prevăzute de legea penală sau legea contravențională la o vîrstă la care poate fi antrenată răspunderea penală sau contravențională.

Capitolul III

SERVICIILE DE ASISTENȚĂ ȘI SUPORT DESTINATE COPIILOR CU COMPORTAMENT DEVIANT

Articolul 14. Serviciile de asistență și suport destinate copiilor cu comportament deviant

(1) Pe toată durata aplicării măsurilor, copilul, părinții, alt reprezentant legal ori persoana în grija căreia se află copilul beneficiază de servicii relevante, care să asigure o asistență calificată socială, juridică, medicală, pedagogică, psihologică, informațională sau de alt tip în vederea realizării unor schimbări pozitive în comportamentul copilului.

(2) Părinții, alt reprezentant legal ori persoana în grija căreia se află copilul au obligația de a participa la programele de consiliere și dezvoltare a abilităților parentale organizate de către autoritățile/instituțiile abilitate.

(3) Serviciile sociale specializate și cu specializare înaltă destinate copilului cu comportament deviant sînt:

- a) serviciul social de zi;
- b) serviciul de tutelă/curatelă;
- c) serviciul social de tip familial;
- d) serviciul social de tip rezidențial;
- e) serviciul social de tip rezidențial cu specializare înaltă.

(4) Copiilor cu comportament deviant care beneficiază de serviciile sociale menționate la alin. (3) li se aplică procedura managementului de caz în modul stabilit de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Articolul 15. Serviciul social de zi

(1) Serviciul social de zi este un serviciu social specializat în cadrul căruia se asigură desfășurarea unor activități pentru orientarea, supravegherea și

sprijinirea integrării sociale armonioase a copilului într-un centru specializat, public sau privat.

(2) De serviciul social de zi pot beneficia copiii în privința cărora a fost stabilită măsura supravegherii specializate sau a plasamentului în serviciul de tutelă/curatelă sau în serviciul de plasament de tip familial.

(3) În cazul imposibilității acordării serviciului social de tip rezidențial sau serviciului social de tip rezidențial cu specializare înaltă, copiii în privința cărora au fost stabilite măsurile prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. c) și d) participă la activități pentru orientarea, supravegherea și sprijinirea integrării sociale armonioase a copilului organizate în cadrul serviciului social de zi.

Articolul 16. Serviciul social de tutelă/curatelă

Serviciul social de tutelă/curatelă este un serviciu social specializat prin care se oferă îngrijire familială substitutivă în familia tutorelui/curatorului, ca urmare a stabilirii, în condițiile prezentei legi, a măsurii plasamentului în cadrul serviciului de tutelă/curatelă.

Articolul 17. Serviciul social de tip familial

Serviciul social de tip familial este un serviciu social specializat prin care, ca urmare a stabilirii, în condițiile prezentei legi, a măsurii plasamentului în cadrul serviciului de plasament de tip familial, se oferă îngrijire familială substitutivă în familia unui asistent parental profesionist/părinte educator specializat în îngrijirea și educația copiilor menționați la art. 7.

Articolul 18. Serviciul social de tip rezidențial

Serviciul social de tip rezidențial este un serviciu social specializat, care poate fi o instituție publică sau privată de asistență socială ce prestează servicii sociale specializate de îngrijire pentru o perioadă determinată copiilor, ca urmare a stabilirii în condițiile prezentei legi a măsurii plasamentului în cadrul unui serviciu de plasament de tip rezidențial.

Articolul 19. Serviciul social de tip rezidențial cu specializare înaltă

(1) Serviciul social de tip rezidențial cu specializare înaltă asigură asistența calificată socială, juridică, pedagogică, precum și reabilitarea medicală și psihologică, creșterea și îngrijirea copilului prevăzut la art. 9, în funcție de necesitățile acestuia.

(2) Modul de organizare și funcționare a serviciului social de tip rezidențial cu specializare înaltă este stabilit de Guvern.

Articolul 20. Obiectivele serviciilor sociale specializate și cu specializare înaltă

Activitățile desfășurate în cadrul serviciilor sociale specializate și cu specializare înaltă destinate copilului cu comportament deviant au drept obiective:

a) prevenirea și combaterea comportamentelor deviante ale copiilor;

- b) educarea copiilor în spiritul respectului față de lege și față de valorile morale, în spiritul toleranței, demnității și solidarității;
- c) încurajarea și sprijinirea copiilor în evoluția spre o viață responsabilă;
- d) responsabilizarea copiilor față de factorii ce le-ar putea periclita dezvoltarea fizică și morală;
- e) reintegrarea familială, școlară și socială a copilului.

Articolul 21. Organizarea serviciilor sociale de zi

Autoritățile publice locale pot să înființeze, în mod autonom sau prin asociere, servicii sociale de zi și/sau de tip familial conform necesităților.

Capitolul IV DREPTURI ȘI OBLIGAȚII

Articolul 22. Grupul școlar pentru activități preventive

(1) În cadrul instituției de învățământ frecventate de copilul cu comportament deviant se constituie grupul școlar pentru activități preventive, format din directorul sau directorul adjunct al școlii, diriginte, alți profesori, psihologul școlar.

(2) Grupul școlar pentru activități preventive este răspunzător de:

- a) pregătirea planului pentru lucru preventiv, care include un set de măsuri/servicii pedagogice sau de alt tip pentru realizarea schimbărilor pozitive în comportamentul copilului și examinarea subiectelor legate de acest plan;
- b) organizarea acordării de asistență educațională copilului, profesorului, părinților și reprezentanților legali ori persoanelor în grija cărora se află copilul;
- c) informarea publicului școlar în privința protecției drepturilor copilului, prevenirii săvârșirii unor noi fapte prevăzute de legea penală sau legea contravențională, respectării regulilor de conviețuire socială, participării copiilor în alte sfere de interes, implicării în activități extracurriculare;
- d) întocmirea rapoartelor anuale cu privire la lucrul preventiv efectuat, care se remit organului local de specialitate în domeniul învățământului.

Articolul 23. Drepturile și obligațiile copilului cu comportament deviant

(1) Copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute de prezenta lege beneficiază de:

- a) dreptul la educație și/sau calificare profesională corespunzătoare standardelor pentru educație;
- b) dreptul la dezvoltare într-un mediu sănătos, sigur din punct de vedere psihologic și fizic, bazat pe respectarea demnității și valorilor general-umane;
- c) dreptul de a beneficia de asistență calificată juridică, socială, medicală, pedagogică, psihologică, informațională sau de alt tip;
- d) dreptul la menținerea legăturilor cu familia și cu alte persoane apropiate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului;
- e) dreptul de a adresa petiții sau plângeri;
- f) alte drepturi garantate de legislație.

(2) Copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute de prezenta lege este obligat să respecte condițiile impuse de măsura respectivă.

Articolul 24. Drepturile și obligațiile părinților/reprezentantului legal/persoanei în grija căreia se află copilul cu comportament deviant

(1) Părinții/reprezentantul legal/persoana în grija căreia se află copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute de prezenta lege au dreptul:

- a) de a primi informații despre frecventarea școlii de către copil, condițiile lui de dezvoltare (autodezvoltare), reușită;
- b) de a primi informații despre modul de realizare a măsurii stabilite în privința copilului;
- c) de a adresa petiții și plângeri;
- d) la soluționarea problemelor legate de copil, de a beneficia de asistență calificată socială, pedagogică, psihologică, informațională și de alt tip;
- e) alte drepturi prevăzute de legislație.

(2) Părinții/reprezentantul legal/persoana în grija căruia/căreia se află copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute de prezenta lege sînt obligați:

- a) să creeze condiții pentru ca copilul să poată frecventa instituția de învățămînt și pentru ca acesta să poată realiza condițiile impuse de măsura stabilită în privința sa;
- b) să creeze pentru copil condiții de viață sănătoase și sigure;
- c) să supravegheze și să contribuie la corectarea comportamentului copilului;
- d) să colaboreze cu persoana/instituția responsabilă de prestarea serviciului de plasament în care a fost plasat copilul, alte persoane/instituții care acordă sau pot acorda asistență calificată la soluționarea problemelor legate de educația (autoeducația) copilului în vederea modificării comportamentului lui și soluționării altor probleme legate de interesele copilului.

(3) Drepturile și obligațiile părintești față de copil se mențin, pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către autoritatea tutelară teritorială sau, după caz, instanța judecătorească.

Articolul 25. Drepturile și obligațiile persoanei/instituției responsabile de prestarea unui serviciu social specializat sau cu specializare înaltă

(1) Persoana/instituția responsabilă de prestarea unui serviciu social specializat sau cu specializare înaltă are dreptul:

- a) să solicite ca copilul în privința căruia a fost stabilită măsura, părinții, reprezentantul său legal ori persoana în grija căreia se află copilul să realizeze obligațiile prescrise lor;
- b) să înainteze propuneri autorității tutelare teritoriale referitor la prelungirea, modificarea și anularea măsurii stabilite copilului;
- c) să beneficieze de alte drepturi legate de asigurarea măsurilor stabilite copilului.

(2) Persoana/instituția responsabilă de prestarea unui serviciu social specializat sau cu specializare înaltă este obligată:

- a) să asigure realizarea măsurii stabilite copilului;
- b) nu mai târziu de o lună de la expirarea termenului de realizare a măsurii, să prezinte un raport autorității tutelare teritoriale referitor la realizarea măsurii stabilite copilului;
- c) să colaboreze cu autoritățile administrației publice locale, organizațiile necomerciale specializate în protecția drepturilor copiilor, părinții și alți membri ai familiei copilului, reprezentantul său legal, persoana în grija căreia se află copilul.
- d) să execute alte obligațiuni legate de asigurarea realizării măsurilor stabilite copilului.

(3) Persoana/instituția responsabilă de prestarea unui serviciu social specializat sau cu specializare înaltă poartă răspundere pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor în modul stabilit de lege.

Articolul 26. Cooperarea intersectorială

Angajații autorităților publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau subordonate acestora, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept, în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern sînt obligați să coopereze pentru asigurarea realizării măsurilor și prestării serviciilor destinate copiilor cu comportament deviant.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 25.

- (1) Prezenta lege intră în vigoare începînd cu 1 ianuarie 2020.
- (2) Guvernul, în termen de 12 luni de la data publicării prezentei legi:
 - a) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
 - b) va elabora și va adopta actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii privind măsurile și serviciile
destinate copiilor cu comportament deviant

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de Lege a fost elaborat ca răspuns la o necesitate stringentă în contextul realității Republicii Moldova: **lipsa unor prevederi legale care să reglementeze statutul copilului sub vârsta răspunderii penale/contravenționale în Republica Moldova și care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală/contravențională.**

De asemenea, îmbunătățirea procedurilor de cercetare și de soluționare a cauzelor copiilor aflați în conflict cu legea sub vârsta răspunderii penale, inclusiv privind stabilirea unor măsuri cu caracter educațional, conform standardelor europene și internaționale privind protecția copilului, constituie un obiectiv reflectat în *Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30 decembrie 2016* (inclus în capitolul 27 - Cooperarea în domeniul protecției și al promovării drepturilor copilului, responsabili de executarea acțiunii - L1 fiind Ministerul Justiției; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Sănătății, Muncii, Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Oficiul Avocatului Poporului).

Codul penal stabilește vârsta răspunderii penale, identifică faptele ce constituie infracțiuni și prevede regulile de aplicare a pedepsei penale în privința copiilor care au săvârșit infracțiuni și au vârsta răspunderii penale. Conform art. 21 alin. (1) din Cod, vârsta generală pentru tragerea la răspundere penală a persoanei fizice este de 16 ani („sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârșirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani”). Minorii între vârsta de 14 și 16 ani poartă răspundere penală numai pentru săvârșirea infracțiunilor indicate expres în alin. (2) al art. 21. Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu poate fi subiect al infracțiunii. Această înseamnă că, până la atingerea vârstei de 14 ani, minorii nu răspund penal.

Codul de procedură penală stipulează că urmărirea penală poate fi încetată dacă persoana nu a atins vârsta la care poate fi trasă la răspundere penală (art. 285). Dacă instanța constată că persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală în momentul săvârșirii infracțiunii, va fi adoptată o sentință de încetare a procesului penal (art. 391). În cazurile în care vârsta copilului nu poate fi determinată (de exemplu: lipsa actelor de identitate), legea prevede efectuarea imediată a unei expertize pentru determinarea vârstei copilului, iar până la determinarea acesteia copilul va fi tratat ca aflându-se sub vârsta răspunderii penale.

Codul Contravențional prevede în cuprinsul art. 16 că este pasibilă de răspundere contravențională persoana fizică responsabilă care, în momentul săvârșirii contravenției, are împlinită vârsta de 18 ani. Persoana fizică cu vârsta între 16 și 18 ani este pasibilă de răspundere contravențională pentru săvârșirea faptelor prevăzute la art. 69 alin. (1), art. 78, 85, 87, art. 88 alin. (1), art. 89, art. 91 alin. (1), art. 104, 105, 203, art. 204 alin. (1), (2)

și (3), art. 228–245, 336, 342, 352–357, 363, 365, art. 366 alin. (1), art. 367, 368, 370, art. 372 alin. (2).

Alte norme legale care să reglementeze statutul copilului care a săvârșit fapte prevăzute de legea penală/contravențională fiind sub vârsta răspunderii penale/contravenționale în Moldova nu există. Deși legislația actuală, prin lipsa de norme concrete care să abordeze domeniul, nu împiedică să fie luate măsuri și să fie create servicii pentru acești copii, totuși ea nu obligă și nici nu favorizează crearea acestor servicii și lucrul cu acești copii.

În condițiile actuale, motivând lipsa reglementării, nu se lucrează sub nici o formă cu copiii care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală/contravențională fiind sub vârsta răspunderii penale/contravenționale și nu s-a creat nici un serviciu social pentru educarea acestor copii.

În același timp, dincolo de responsabilitatea părinților acestor copii, de ei trebuie să se ocupe organele de protecție și asistență socială, școala și serviciile de asistență psihopedagogică. Este imperativ necesar să asigurăm o bază legislativă care să clarifice statutul incert al acestor copii, să se stimuleze și să se oblige de a se lucra cu acești copii pentru a-i educa și a evita agravarea situației.

Lipsa unui cadru normativ relevant face ca copiii care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală/contravențională fiind sub vârsta răspunderii penale/contravenționale în Republica Moldova să nu fie supuși unei observații atente din partea autorităților și instituțiilor relevante, să nu existe proceduri de lucru cu ei, să nu existe servicii specializate și să nu se lucreze cu ei conform unor programe speciale, adaptate necesităților și specificului acestor copii.

Deși, conform datelor statistice (rapoartelor anuale ale Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne), numărul de fapte prevăzute de legea penală săvârșite de copii s-a redus (941 fapte în 2016 și 1143 în 2009), numărul copiilor care comit fapte prevăzute de legea penală este în creștere (de la 1143 copii în 2009 la 1490 în 2016). Acest fapt denotă că în ultimii ani este în creștere ponderea acestei circumstanțe agravante (săvârșirea faptei de 2 sau mai multe persoane).

Concluzia că în ultimii ani, începând cu 2009, a sporit fenomenul delincvenței juvenile rezultă și din raportul numărului de copii care comit fapte prevăzute de legea penală cu numărul de copii în ansamblu pe țară. Astfel, constatăm o creștere semnificativă a ponderii faptelor prevăzute de legea penală comise de minori de la 1,7% în anul 2009 până la 2,2% în anul 2016, aceasta fiind determinată de micșorarea natalității și majorarea numărului copiilor care comit asemenea fapte. Comparativ cu perioada anilor 2000–2009, când nu erau înregistrate date privind copiii care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală fiind sub vârsta de 14 ani, începând cu anul 2010 numărul acestor copii este înregistrat.

Datele statistice ne sugerează că numărul copiilor care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală aflându-se sub vârsta minimă a răspunderii penale este în creștere, reprezentând în medie 6% din cazurile înregistrate. Astfel, spre exemplu, din cei 1490 de copii care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală în anul 2016, 112 sunt în mod cert

sub vârsta răspunderii penale, având sub 14 ani. În același timp, numărul copiilor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală fiind sub vârsta răspunderii penale este mai mare, pentru că putem presupune că și o parte din cei 191 de copii cu vârsta de 14 ani, și din cei 272 de copii cu vârsta de 15 ani de asemenea sunt sub vârsta răspunderii penale în raport cu fapta prevăzută de legea penală pe care au săvârșit-o, or, pentru cea mai mare parte din acestea, vârsta minimă a răspunderii penale este 16 ani (regula penală), 14 ani fiind excepția penală și aplicându-se pentru o serie concretă de articole din Codul penal. Totuși, acest ultim aspect nu este raportat și analizat în statisticile oficiale.

În ultimii ani în domeniul protecției copilului au avut loc progrese semnificative, fiind realizate reforme atât la nivel de cadru normativ, cât și în dezvoltarea serviciilor. În pofida unor evoluții, există provocări, cărora societatea trebuie să le facă față, precum și oportunități, care necesită a fi valorificate pentru îmbunătățirea sistemului de protecție a copilului. **O astfel de oportunitate este extinderea cercului subiecților beneficiari ai serviciilor sociale destinate copiilor aflați în situație de risc, pentru a putea fi oferite copiilor cu comportament deviant, care nu au vârsta răspunderii juridice, precum și dezvoltarea ulterioară și a altor servicii mai specifice acestei categorii de copii.**

Infracțiunea este cel mai grav lucru care se poate întâmpla într-o societate, iar fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un copil sub vârsta răspunderii penale este un grav semnal de alarmă și un indicator mai mult decât evident că trebuie depuse eforturi susținute pentru a educa și a resocializa acest copil. Pentru a se evita ca acest fenomen să ia amploare, iar statisticile să fie în creștere, intervenția în educarea copilului în spiritul respectării legii, drepturilor și libertăților celorlalți, asistența cognitiv-comportamentală trebuie să aibă loc din momentul sesizării unor devieri constante de la regulile conviețuirii sociale, ce prezintă riscul degenerării în fapte mult mai periculoase.

Societatea, prin complexitatea structurilor sale, trebuie să răspundă la nevoile speciale ale copiilor în conflict cu legea sau care manifestă un comportament antisocial. Acești copii au nevoie de o protecție specială, fiind supuși riscului de a dezvolta comportamente deviante în continuare, de a aduce mari daune societății, iar, într-un târziu, de a fi deținuți în penitenciare și a agrava povara întreținerii lor de către stat. Acești copii au nevoie de sprijin pentru a evolua spre o viață responsabilă și pentru prevenirea comportamentelor deviante și antisociale. Fiind la o vârstă foarte fragedă, lucrul cu ei are mari șanse de reușită. Statul trebuie să dezvolte servicii pentru acești copii și părinții/îngrijitorii lor, să educe și să-i asiste pe părinții a căror copii demonstrează un comportament deviant și ei nu reușesc să găsească soluții pentru a le redresa comportamentul.

Studiile arată că **cea mai eficientă formă de prevenire a delincvenței juvenile este prevenția socială**, rezultatele acesteia fiind pe termen lung și având un impact pozitiv asupra copiilor care nu au un mediu securizat și predictibil. **Activitățile de prevenire trebuie să fie orientate spre diminuarea factorilor de risc atât în familie, cât și în comunitate, punându-se accentul pe elaborarea programelor de dezvoltare a deprinderilor de viață prosocială la copii, educația parentală, asigurarea bunăstării copilului și familiei.** Acest proiect vine în întâmpinarea acestei necesități

a societății, având ca scop stimularea activităților de prevenire a delincvenței și a comportamentului antisocial întâlnit la unii reprezentanți ai tinerei generații.

2. Principalele prevederi ale proiectului

Proiectul de lege are ca scop crearea unei baze legislative care reglementează statutul copiilor cu comportament deviant. Se propune reglementarea principiilor de lucru, măsurile și serviciile destinate copiilor din această categorie, autoritățile responsabile și procedurile de acțiune, drepturile și obligațiile părților implicate.

Prin **noțiunea de copil cu comportament deviant** se va înțelege exclusiv cele două categorii prevăzute în cuprinsul art. 2 lit. a și b) și anume copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală sau legea contravențională dar care nu este pasibil de răspundere penală sau contravențională.

Astfel, pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală dar nu este pasibil de răspundere penală, de către autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază se află domiciliul copilului, cu acordul părinților, reprezentantului legal sau a persoanei în grija căruia se află copilul, se va lua una din următoarele măsuri: a) supravegherea specializată; b) plasamentul în serviciul de tutelă/curatelă sau de tip familial; c) plasamentul în serviciul de tip rezidențial. În cazul în care părinții, reprezentantul legal sau persoana în grija căreia se află copilul nu sunt de acord cu decizia autorității tutelare teritoriale prin care se stabilește o măsură în privința copilului, aceștia au dreptul să o conteste la instanța judecătorească în a cărei rază își are sediul autoritatea tutelară teritorială. Doar de către instanța judecătorească în a cărei rază se află domiciliul copilului va putea fi stabilită măsura plasamentului în serviciul de tip rezidențial cu specializare înaltă (aceasta fiind incidentă doar în cazuri excepționale, când fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu este pasibil de răspundere penală, prezintă un grad sporit de pericol social, precum și în cazul în care copilul în privința căruia a fost stabilită una din măsurile prevăzute la art. 6, 7 și 8 săvârșește în continuare fapte prevăzute de legea penală și/sau manifestă un comportament violent care nu poate fi influențat de părinți, alt reprezentant legal sau persoana în grija căruia se află). Hotărârea instanței în acest caz va putea fi contestată la instanța de apel în a cărei circumscripție teritorială se află instanța judecătorească care a emis hotărârea.

Pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea contravențională dar nu este pasibil de răspundere contravențională, poate fi stabilită măsura supravegherii specializate. Măsura plasamentului în cadrul unui serviciu de tutelă/curatelă, de tip familial sau rezidențial poate fi stabilită doar în cazul în care, după stabilirea măsurii supravegherii specializate, copilul săvârșește în continuare fapte prevăzute de legea contravențională.

În dispunerea uneia dintre măsurile destinate copilului cu comportament deviant, se va ține cont de:

- a) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
- b) gradul de pericol social al faptei;

- c) mediul în care a crescut și a trăit copilul;
- d) riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală, contravențională;
- e) orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului.

Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta și membrii familiei a unor obligații, cum ar fi:

- a) urmarea cursului de învățământ obligatoriu;
- b) utilizarea unor servicii sociale specializate de zi;
- c) urmarea unor tratamente medicale, programe de consiliere sau psihoterapie;
- d) interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane;
- e) interdicția firească de a mai săvârși fapte prevăzute de legea penală și/sau contravențională.

În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă din considerente obiective (ex. lipsa membrilor familiei) sau atunci când măsura nu poate fi executată din cauza neglijenței sau abandonului de către părinți ori reprezentantul legal, organul abilitat de lege poate dispune plasamentul acestuia în ordine ierarhică în serviciile de tutelă/curatelă sau de tip familial (în măsura în care este posibil) sau rezidențial (atunci când plasarea în cele de tutelă/curatelă sau de tip familial nu este posibilă sau atunci când acestea nu și-au atins scopul pentru care au fost instituite). Plasamentul copilului constituie o măsură de protecție specială, având caracter temporar, și va fi realizat în cadrul serviciilor enumerate la art. 12 alin. (2) lit. b) și c) din Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți. **Astfel, prin intermediul prezentului proiect de Lege nu se urmărește instituirea unui sistem paralel și separat de instituții și centre destinate în exclusivitate copiilor cu comportament deviant, ci se va asigura redresarea comportamentală a acestora în mediul celorlalți copii plasați în centre de plasament în conformitate cu prevederile Legii nr. 140 din 14 iunie 2013 (prin aceasta evitându-se excluziunea socială și „etichetarea” acestor copii).**

Așa după cum s-a menționat anterior, în cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu este pasibil de răspundere penală, prezintă un grad ridicat de pericol social, precum și în cazul în care copilul săvârșește în continuare fapte prevăzute de legea penală și/sau manifestă un comportament violent care nu poate fi influențat de părinți, reprezentant legal sau de persoana în grija căruia se află, instanța judecătorească va putea dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial cu specializare înaltă. Astfel, **această lege constituie baza normativă pentru crearea unui serviciu de tip rezidențial cu specializare înaltă pentru educarea acelor copii care au un comportament deosebit de periculos pentru societate.** Trebuie de precizat că în cazul imposibilității plasării într-un serviciu de plasament de tip rezidențial cu specializare înaltă (inclusiv și pentru perioada cât va dura crearea acestui serviciu) a copilului aflat în una din situațiile prevăzute de art. 9, instanța de judecată va lua o altă decizie în privința supravegherii și plasamentului copilului, care

să asigure într-o măsură optimă protecția și resocializarea copilului, dar și securitatea persoanelor presupuse a fi în pericol (alegând una din celelalte măsuri prevăzute de lege la art. 6-8). În același timp, în baza acestor prevederi, se presupune că marea majoritate a copiilor vor rămâne în familie, o mică parte vor fi plasați în condițiile în care se plasează orice alți copii și doar în cazuri foarte grave, motivate de comportamentul copilului, se va dispune plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial cu specializare înaltă.

Așa după cum s-a menționat și anterior, măsurile destinate copiilor cu comportament deviant în mare parte vor fi stabilite de către autoritatea tutelară teritorială în a cărei rază se află domiciliul copilului. Opțiunea pentru această instituție se justifică de faptul că ea este una din principalele instituții responsabile de apărarea drepturilor și intereselor legitime a copiilor (și care, în consecință, deține capacitățile necesare pentru a asigura realizarea atribuțiilor conferite prin prezentul proiect de lege) în conformitate cu prevederile legale în vigoare (art. 53 alin. (2) Codul familiei; art. 7 lit. d) și i) al Legii nr. 140 din 14 iunie 2013). Instanța de judecată va fi antrenată în procesul stabilirii măsurilor subsidiar, când părinții, reprezentantul legal sau persoana în grija căreia se află copilul nu sunt de acord cu măsura stabilită de autoritatea tutelară teritorială, prin aceasta asigurându-se un control asupra activității autorității tutelare teritoriale, dar și diminuându-se riscul apariției unor situații arbitrare și de abuz. Soluția dată este justificată și de faptul că participarea unui copil sub vârsta răspunderii penale sau contravenționale într-un proces judiciar ar atrage după sine riscul apariției unor situații stresante pentru copil, creării unei presiuni asupra psihicului acestuia sau, cu alte cuvinte, a unei „judecări” indirecte a faptei acestuia, ceea ce contravine principiilor generale consacrate de legiuitor privind ocrotirea copilului. Astfel, în conformitate cu prevederile proiectului, unica măsură care va fi dispusă direct de instanță este plasamentul în cadrul serviciului de tip rezidențial cu specializare înaltă.

Pe toată durata stabilită a măsurilor destinate copilului cu comportament deviant, vor fi asigurate în beneficiul acestuia servicii specializate și cu specializare înaltă (așa după cum sunt definite în cuprinsul art. 6 alin. (3) și (4) din Legea nr. 123 din 18 iunie 2010 cu privire la serviciile sociale), pentru a-l asista în procesul de corectare a comportamentului. Asemenea servicii urmează a fi asigurate atât pentru cei rămași în familie, cât și pentru cei din plasament.

Totodată, pentru a se asigura atingerea scopurilor puse prin intermediul prezentului proiect, trebuie ca intervenția realizată să fie una complexă și multidirecțională. Autoritățile administrației publice locale vor avea obligația de a sprijini părinții sau, după caz, alt reprezentant legal al copilului/persoana în grija căruia se află acesta în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil, dezvoltând și asigurând în acest scop servicii diversificate, accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului. În acest sens, urmează a fi responsabilizată și școala, și serviciile raionale/municipale de asistență psiho-pedagogică.

Pentru stabilirea măsurii celei mai potrivite în privința copilului cu comportament deviant și excluderea unor situații de examinare superficiale și abuzuri, a fost stabilit un mecanism simplu, însă cu implicarea mai multor actori, care prin activitatea pe care o vor desfășura, vor asigura formarea unei opinii informate în privința comportamentului

copilului, situației din familia acestuia, factorilor care au dus la degradarea comportamentală a copilului și a altor momente care vor ajuta la rândul lor la identificarea măsurii potrivite. Odată stabilită aceasta, autoritatea tutelară locală sau teritorială, după caz, va asigura monitorizarea continuă a situației copilului. Proiectul de lege prevede și posibilitatea ca, în urma evaluării situației copilului, să fie prelungită perioada pentru care a fost stabilită măsura, precum și posibilitatea de a o înlocui cu altă măsură sau de a o anula când se consideră că aceasta este necesar (păstrându-se dreptul părinților/reprezentantului legal de a contesta decizia dată la instanța de judecată).

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor acestui proiect poate fi efectuată și fără cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. Astfel, **autoritățile competente de a lua măsurile de protecție deja există, supravegherea specializată se efectuează în familie, iar servicii pentru plasamentul copilului în ordine generală deja există.**

În același timp, pornind de la prezumția că există și copii cu un comportament care presupune un grad sporit de pericol social și care nu pot fi menținuți nici în familie, nici într-un centru de plasament obișnuit, pentru crearea unui centru de plasament cu specializare înaltă sunt necesare mijloace financiare, care vor fi estimate și planificate ulterior, astfel încât să poată fi incluse în proiectul Legii privind bugetul de stat pentru anul 2020 (dat fiind faptul că prezenta lege se preconizează a intra în vigoare nu mai devreme de data de 1 ianuarie 2020).

Serviciile specializate de zi pot fi asigurate în condițiile actuale de către pedagogii și psihologii din școli, specialiștii din cadrul serviciilor raionale/municipale de asistență psihopedagogică, centrele comunitare și cele de tineret, publice, precum și cele deschise de către organizațiile obștești sau sectorul privat. În perspectivă, însă, pentru diversificarea și consolidarea serviciilor de prevenire și reintegrare socială, Guvernul ar trebui să reglementeze și să aloce mijloace financiare suplimentare. Astfel, prevenirea recidivei se va face prin programe de schimb comportamental, implicarea în centre de activități și recreaționale, servicii de consiliere familială și asistență psihologică pentru copii și familiile lor. Este necesară elaborarea și implementarea programelor pentru părinți/persoane în îngrijirea cărora se află copilul. Pentru a se asigura realizarea acestor acțiuni, dar și pentru desfășurarea unor cursuri de instruire și perfecționare continuă a persoanelor responsabile de aplicarea prevederilor prezentei legi urmează a fi alocate sume din contul bugetului de stat, care vor fi prevăzute în proiectul de lege privind bugetul de stat după estimarea cuantumului acestora.

4. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actelor normative care trebuie elaborate sau modificate

Acest proiect propune reglementarea comprehensivă a procedurilor de soluționare a cauzelor copiilor aflați în conflict cu legea sub vârsta răspunderii juridice prin stabilirea

unor măsuri menite să resocializeze acești copii, precum și crearea condițiilor pentru realizarea obiectivelor actelor normative menționate mai sus, acționând independent și fără a impune necesitatea vreunei modificări în cadrul normativ existent. În același timp, pentru a fortifica acțiunea proiectului propus, se impune necesitatea elaborării unor acte normative subordonate legii, care vor detalia procedurile de aplicare a normelor legale.

5. Transparența în procesul decizional/ Coordonarea proiectului

Proiectul dat are la bază o serie de discuții purtate de-a lungul anilor și se bazează pe conceptul de reglementare elaborat și prezentat public de Fundația „Terre des hommes Moldova” pe data de 20 iulie 2017. Astfel, „Terre des hommes” a analizat tendințele existente în domeniul delincvenței juvenile în Republica Moldova prin prisma datelor statistice din ultimii 15 ani, problemele sistemice ale domeniului și aspectele lacunare ale legislației în vigoare și a venit cu propunerea unui set de amendamente în legislație a căror adoptare ar contribui la crearea sistemului de servicii pentru protecția și resocializarea copilului care a săvârșit fapte prevăzute de legea penală fiind sub vârsta răspunderii penale. Inițiativa a fost apreciată și susținută de reprezentanții instituțiilor publice, mediului academic, ONG-urilor de profil, precum și de avocați.

Ulterior, discuțiile au continuat pe 19 octombrie 2017, când Instituția Avocatului Poporului din Republica Moldova, în parteneriat cu „Terre des hommes Moldova”, a organizat o conferință consacrată acestei problematici. Conferința a reunit în jurul mesei rotunde atât experți naționali și reprezentanți ai tuturor instituțiilor publice relevante din Republica Moldova, cât și experți internaționali din România și Lituania. Evenimentul a lărgit și aprofundat cadrul discuțiilor anterioare, focusând accentul pe cele mai acute necesități și punând în discuție experiența României și Lituaniei, ca potențiale modele de urmat pentru Republica Moldova.

Anume modelele României și Lituaniei au fost apreciate drept potrivite pentru cazul Republicii Moldova și sunt luate drept puncte de reper pentru proiectul de lege propus.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, în rubrica: *Transparența decizională*, secțiunea: *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Ministru



Victoria IFTODI